

МІНІСТЕРСТВО НАУКИ І ОСВІТИ УКРАЇНИ

ГО «МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ ОСВІТИ І НАУКИ»

ГО «НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ»

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Філологічний факультет

Кафедра практики англійської мови

ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра української та іноземної лінгвістики

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ»

Факультет іноземної філології

Сучасні проблеми германського та романського мовознавства

Матеріали VI Міжнародної
науково-практичної конференції

Рівне
2021

ББК 81.0

С91

УДК 81

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Михальчук Наталія Олександрівна – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практики англійської мови (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Бігунова Світозара Анатоліївна – кандидат психологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Постоловський Руслан Михайлович – кандидат історичних наук, професор, ректор Рівненського державного гуманітарного університету;

Ніколайчук Галина Іванівна – кандидат педагогічних наук, професор, декан філологічного факультету (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ковальчук Інна В'ячеславівна – кандидат психологічних наук, доцент, декан факультету романо-германських мов (Національний університет «Острозька академія»);

Губіна Алла Михайлівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри української та іноземної лінгвістики (Луцький національний технічний університет);

Воробйова Людмила Михайлівна – кандидат філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Калініченко Михайло Михайлович – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет), старший судовий експерт ЛНДІСЕ;

Мартинюк Алла Петрівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української та іноземної лінгвістики (Луцький національний технічний університет)

Сучасні проблеми германського та романського мовознавства: Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції, 15 лютого 2021 року, Рівне. – 261, [2]с.

Затверджено вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 2 від 27.02.2021 р.).

До збірника увійшли матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні проблеми германського та романського мовознавства», присвячені актуальним напрямкам досліджень у галузі філології та методики викладання мов. Матеріали збірника можуть бути корисними для науковців, дослідників, лінгвістів, аспірантів, пошукувачів, викладачів та студентів вищих мовних навчальних закладів.

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Бойко В., Воробйова І. А.	7
Способи вербалізації концепту «home» у романі Дж.Роулінг «Harry Potter and the Philosopher’s Stone»	
Кіщенко Н. Д.	13
Об’єктивація концепту МУДРІСТЬ у осмисленні різних народів	
Левчук П.	16
Методичне забезпечення викладання польської мови як іноземної у Польщі та світі	
Літкович Ю. В.	21
The role of prosody in non-verbal communication	
Михальчук Н. О., Івашкевич Е. Е.	24
Psycholinguistic peculiarities of the representation of emotions denoting “fear”	
Найдюк О. В.	37
Існування прецедентних феноменів у наукових текстах економічного характеру	
Потанчук С. С.	40
Принципи організації етикетного спілкування лінгвокультурної комунікації	

СЕКЦІЯ 2. ТРАДИЦІЙНІ ТА НОВІТНІ АСПЕКТИ ЛІНГВІСТИЧНИХ ТА ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Алексієвець О. М.	45
To the study of the prosodic means’ role in English political speech	
Аніщенко І. М.	47
Парадигматика інтрамовленневої діяльності в лінгвістичних дослідженнях тексту	
Бігунов Д. О., Горкавчук О. О.	51
Формула AIDA у рекламному тексті	
Бігунова С. А., Alwasiak S.	53
The Differences between Symbols and Tropes	
Верьовкіна О. Є, Верьовкіна А. В.	57
Особливості реалізації образності в англomовному та турецькому політичних дискурсах	

Вовчук Н. І., Самборська І. М.	60
Мовний аспект історичного роману-хроніки В. Пікуля «Фаворит» : іншомовна лексика у творі	
Д'яченко Д., Воробйова І. А.	69
Лексико-стилістичні засоби вираження іронії в кінематографі (на прикладі серіалу Марка Геттіса та Стівена Моффата «Шерлок»)	
Насанкіна Н. В., Калініченко М. М.	75
Творчість Р.В.Емерсона в контексті розвитку популярної культури США 1800-х років (лінгвістичний та культурний аспекти)	
Нестерук С. М.	89
Концепція «винайденої традиції» в графічному романі Марджан Сатропі «Персеполіс»	
Поліщук Д., Воробйова І. А.	91
Вербалізація концепту “CITY” засобами термінології архітектури в художньому тексті (на прикладі оповідань А.К.Дойля про Шерлока Холмса)	
Приходько В. Б.	96
Іншомовна рецепція та інтерпретація мовної ментальності	
Сербіна Т. Г.	99
Експресивний синтаксис у поезіях Шевченка	
Синевич Б. М.	107
Рецептивні стратегії доробку письменників «Празької школи»	
Стернічук В. Б.	109
Діалогічна модель творчості: перекладач як художник, світ як структура	
Тиха Л. Ю.	112
Стилістична роль протиставлення у творенні художніх образів (на матеріалі творів Анджея Стасюка)	
Федік Ю. М.	115
Диференційні ознаки політичного дискурсу	
Фурман О. М.	119
Засоби репрезентації семантики превентива в англomовних медичних текстах малої форми	
Харченко Є. М., Яцюрин Я. О.	124
The reasons of conflicts in the relationships between parents and children	
Чеберяк А. М.	139
Авторський стиль сучасного політичного лідера (на матеріалі промов президента США Д. Трампа)	

CEKЦIЯ 3. AKTYAЛbНI ПPOБЛEMИ METOДИКИ BИKЛAДАННЯ IHOЗEMНИX MOB

<i>Бойко Н. Г., Конопльова Ю. О.</i>	147
Гейміфікація як засіб підвищення інтересу учнів до вивчення іноземної мови	
<i>Бойчук В. М., Єфремова Н. В.</i>	151
Особливості викладання навчальної дисципліни «Креативне письмо і методика його викладання» в закладах вищої освіти	
<i>Боровець О. В.</i>	155
Моделювання процесу підготовки майбутніх педагогів до комунікативної діяльності	
<i>Голембієвська М. В.</i>	158
Використання відеоматеріалів на заняттях іноземної мови як засіб мотивації учнів та спосіб підвищення ефективності навчання	
<i>Івашкевич Е. Е., Антюхова Н. І.</i>	161
Aspects of learner's autonomy	
<i>Івашкевич Е. З., Набочук О. Ю.</i>	176
The role of emotional intelligence in developing the person's creativity	
<i>Кукла О. В.</i>	189
Методика застосування технології розвитку критичного мислення на уроці англійської мови	
<i>Лавринюк І. М.</i>	196
Сучасні методи викладання іноземних мов	
<i>Мазурова А. В.</i>	198
Організація самостійної роботи з англійської мови у процесі дистанційного навчання	
<i>Мороз Н. М.</i>	202
Використання технології mind-mapping при навчанні іноземної мови	
<i>Мунтян А. О., Шпак І. В.</i>	206
Case Method: Structure and Content of a Case	
<i>Смирнова М. Л.</i>	210
Eine der effektiven Formen des Erlernens der Fremdsprache	
<i>Смирнова М. Л., Афанас'єва Л. В.</i>	217
Zur Frage über fremdsprachige Fachkompetenz zukünftiger Fachleute	
<i>Stapor Monika</i>	224
The importance of contrastive grammar in preschool education. Case of Norway	

СЕКЦІЯ 4. ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ

<i>Афанас'єва Л. В., Смирнова М. Л.</i>	229
Organization of student work in the process of learning English at the university	
<i>Вєтрова І.М., Domżał Z.</i>	234
Ефективність застосування портфоліо як інструменту формування автономності в педагогічному університеті	
<i>Касаткіна - Кубишкіна О. В., Савчук А. С.</i>	236
Blended Learning: Ways to Make On-Going Assessment Effective and Improve Students' Test Performance	
<i>Ковальчук О. М.</i>	242
Оптимізація процесу викладання іноземної мови для студентів різного базового рівня підготовки з метою підвищення ефективності засвоєння іншомовного матеріалу	
<i>Пархоменко О. Т.</i>	246
Використання інноваційних технологій навчання на заняттях англійської мови в умовах модернізації середньої освіти	
<i>Смирнова М. Л., Афанас'єва Л. В.</i>	248
Die Verwendung der interaktiven Technologien im Deutschunterricht	
ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ	258

*Н. В. Насанкіна, М. М. Калініченко
(Рівне, Україна)*

**ТВОРЧИСТЬ Р.В.ЕМЕРСОНА В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ПОПУЛЯРНОЇ
КУЛЬТУРИ США 1800-Х РОКІВ
(ЛІНГВІСТИЧНИЙ ТА КУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТИ)**

Анотація: В статті розкрито лінгвістичний та культурний аспект творчості американського письменника Р.В.Емерсона в контексті розвитку популярної культури США в 1800-х роках. Досліджено поняття популярної демократичної культури США, що виникла у зазначений період та її ключові відмінності від елітарної або ж «високої» культури. Проаналізовано різницю між популярною та масовою культурою. Висвітлене становлення Ральфа Волдо Емерсона як письменника, основні факти його біографії, які вплинули на творче становлення письменника, та його літературний доробок, зокрема найвідоміші з його праць: есе «Природа», промова «Американський вчений», праця «Довіра до себе». Розкрито основні принципи трансценденталізму – літературної течії, яку сформував на теренах Америки Р.Емерсон, в дискурсі національної популярної культури. Розглянуто специфічні особливості впливу національної популярної літератури на мистецтво класика Американського Ренесансу Р.В.Емерсона. Зокрема, проаналізовані філософські нариси й лекції Ральфа Волдо Емерсона в дискурсі популярної гумористики фронтиру. Описано походження та особливості літератури фронтиру, а також її культурні прояви у творчості Емерсона.

Ключові слова: Американський Ренесанс, Американське Відродження, популярна культура, елітарне мистецтво, Р.В.Емерсон, трансценденталізм, гумор фронтиру, есе «Природа», «Довіра до себе»

На початку XVIII століття література США все ще перебувала в тісному зв'язку з літературою Старого Світу. Вона послуговувалася стилем письма, тематикою та жанрами, які були популярні в Англії та диктували тенденції усьому літературному світу. Разом з тим, політика американського уряду

набрала проамериканського спрямування – формування національної ідеї, патріотизму, незалежності, несхожості на стару добру Англію. Під таким гаслами в США почала формуватися своя популярна культура.

Перед тим, як говорити про розвиток популярної культури необхідно дати чітке визначення цьому терміну. Поняття «популярна культура» є складним і неоднозначним. Існують різні погляди на поняття «популярної культури». Інколи її ототожнюють з «масовою культурою», інколи протиставляють культурі «високій» та «елітарній». Погляди дослідників мінялися в процесі розвитку літературознавчої науки та літературознавчих шкіл. Британський дослідник Д.Маккуейл виокремлює популярну культуру від масової. Він вважає, що масова культура – це культура, популярна серед широких верств населення в конкретному суспільстві та переважно успішна комерційно. Її елементи знаходяться повсюди: в кулінарії, одязі, споживанні, літературі, засобах масової інформації та в розвагах. Ознаками популярної культури є орієнтація на вподобання і потреби людини «середнього класу», дуже велика гнучкість, властивість трансформувати артефакти, створені в межах інших культур, та перетворювати їх у предмети масового споживання, а також комерційний характер культури та зв'язок із засобами масової комунікації як головним каналом поширення та споживання її цінностей. Щодо популярної культури, то вона не претендує на масовість, а лише є популярною в різних прошарках суспільства [9;180].

На думку Р.І.Безуглової, від масової культури популярну відрізняє відсутність її початкової орієнтації на включення останньої в комерційну індустрію та природна, а не особливим чином синтезована популярність. Популярна культура перебуває ближче, ніж масова, до зразків, мови, ідеалів народної культури, більш реально відображає міфи та орієнтири народної свідомості. Вона виступає переважно як культура дозвілля. [9;184]

Популярна культура, на відміну від масової, орієнтована на створення такої форми, яка відповідає потребам людини і здатна не тільки актуалізувати традиційні смисли культури, оновлюючи їх, але й адаптувати для розуміння

складні наукові світоглядні парадигми сучасного буття. Популярна культура звертається до естетики повсякденності як головної екзистенційної цінності для індивідів та вияву в ній естетики трансцендентності.

Слово «популярний» спочатку позначало народ, у сенсі чогось низького чи базового. Згодом постає елемент корисності, а ще пізніше йшлося про розповсюдження, спрощеність, рівень доступності. На протигагу концепції популярної культури як штучно створеної й зорієнтованої виключно на комерційні досягнення «масової культури», існує припущення, що «популярне» насправді є безпосереднім результатом духовної діяльності самого суспільства – мистецькою реалізацією естетичних уподобань й інтелектуальних потреб масової аудиторії. Таким чином, популярна культура проголошується своєрідною «народною» культурою сучасності [8;96].

Отже, популярна культура – це зразок творчого освоєння світу, якому притаманне звернення до традиції, до низів, до неофіційності, субкультур. Її ознакою є масовість, поширеність, периферійність та неоднорідність. На початку свого існування популярна культура була антагоністом елітарної. Популярні тенденції, що виявляють прагнення до задоволення людських потреб, враховуючи шанс протистояти формам примусу, дають змогу говорити про нетотожність маскульту і попкультури. Популярна культура залишається цариною формування ідей, у якій соціальні гравці втілюють свої уявлення та цінності.

Культура США 1800-их років формувалася під впливом політичних та соціально-економічних подій. США починали формуватися як окрема держава і будували свою національну ідею та ідентичність. Спочатку вони наслідували англійські традиції, так як більшість колоністів були представниками Англії. Проте з часом Америка почала вибудовувати власну культуру, яка формувалася в процесі взаємодії і залучення до процесу представників всіх народностей та всіх верств суспільства. З'явилося поняття популярної культури, яка була демократичною та поширювалась по території всіх штатів. Апогеєм розвитку культури стало Американське Відродження.

За умов відсутності цілісної традиційної, народної культури у цьому суспільстві дуже швидко розвинулася масова, популярна демократична культура, яка культивує примітивні смаки й уподобання більшості населення, зосередженого на суто практичних, меркантильних турботах. Спершу це розглядалося як явище, що перешкоджало існуванню так званої високої літератури.

Специфічність культуральної ситуації часів її формування та розвитку була зумовлена не лише відсутністю гомогенної народної культури, просякнutoї етичними та естетичними першоджерелами, освяченими традицією давнини. В Америці утверджувалася принципово нова модель культури – естетично спрощеної, стандартизованої, ринкової. Вектори її розвитку були різноманітними: від релігійно-проповідницького, дидактичного, до відверто розважального, зорієнтованого на невибагливі смаки, зумовленого комерційною індустрією.

Домінуюча історико-літературна концепція походження та сутності західноєвропейського романтизму значною мірою є наслідком намагань здолати (або хоча б упокорити) чужість і протистояння вищої (елітарної) та народної (традиційної) культур.

Ця тенденція могла б бути ідеальною для США, де спостерігався підйом демократії, бажання зрівняти і возвисити кожного члена суспільства, не зважаючи на його походження та соціальний статус, а також беручи до уваги культурне розмаїття меншин.

Проте північноамериканський романтизм став каменем спотикання. За традицією, він також, подібно до європейських попередників, вдало впорався із головним завданням, покладеним на нього історією, – створив національну літературу Сполучених Штатів. Але ніякої цілісної народної душі, гідної інтелектуального перетворення на осереддя «високої» національної літератури, на теренах демократичної державності, посталої у Новому Світі, не існувало та й не могло існувати – у своєму становленні молода американська література не спиралася на скарби, сумірні з гуманістичною, культуральною спадщиною,

котру античність залишила континентальним західноєвропейським літературам. Отже, не могло бути й підстав, аби у традиційний європейський спосіб долати опозицію народної та елітарної культур[5;19].

«Головних письменників» (так званих «major writers») – творців літератури Сполучених Штатів першої половини дев'ятнадцятого сторіччя розподіляють на два окремі напрями, цілковито протилежні за своїми митецькими настановами та ідейно-філософською зорієнтованістю [5;20].

До першого належать так звані «похмурі» автори (а також «негативні», «песимістичні» або ж просто «темні»), які увиразнювали моральний релятивізм, дикунську жорстокість, вульгарний матеріалізм і патологічну розбещеність усіх верств тогочасного демократичного суспільства, спричинені кризовими процесами соціально-економічного й духовного життя їх бурхливої доби. Головними представниками цього напрямку вважаються По, Готорн і Мелвілл. На сторінках їхніх «темних» творів читачі зустрічаються зі страхітливими образами психопатів, вигнанців, бунтівників і кримінальників, які зневажають усталеними умовностями й прагнуть зруйнувати традиційну опозицію добра і зла в світі та людській душі.

Представники іншого напрямку, котрий найчастіше іменують «оптимістичним», зосереджувалися на пошуках нових духовних і мистецьких орієнтирів в світі сучасної цивілізації, де панували зневіра й розбрат. Вітмен, Емерсон і Торо, яких зазвичай відносять до цього напрямку, прагнули до миротворчого взаєморозуміння, просвітлення і духовної гармонії, яку дарували інтуїтивне самопізнання та усвідомлення дивовижної краси природи. Американські літературні «оптимісти» вбачали містичні ознаки божественності в душі кожної людини й намагалися віднайти приховані символи трансцендентної мудрості серед буденних явищ їхнього оточення.

Творче становлення Р.В.Емерсона припало на розквіт літератури США, коли вона набувала своєї ідентичності, а сам письменник став одним із тих, хто зробив свій величезний внесок у це становлення.

Ральф Волдо Емерсон народився у Бостоні в 1803 році в сім'ї унітаріанського пастора. Він був потомком перших поселенців Конкорду. Ранні щоденники Емерсона свідчать, що всі юнацькі роки він був зосереджений на самоаналізі. У 1821 році він вступив до Гарвардського університету, де отримав теологічну освіту. В 1829 Ральф прийняв духовний сан та проповідував в унітарній церкві Бостону. За цей час ним було написано більше ніж 160 проповідей, частина яких згодом була опублікована у книзі «Говорить молодий Емерсон». В 1831 році помирає його перша дружина. Після цієї смерті Емерсон пережив ідейну кризу, в нього виникає конфлікт з приходом, а його власна віра похитнулася. В 1832 році він покинув кафедру, не зумівши примирити розум з вірою в догми християнства. Він виступив проти обряду Таємної Вечері, запропонувавши парафіянам скасувати його виконання. В тому ж році він здійснив свою першу подорож Європою, зустрічався з Вільямом Вордсвортом, Семюелем Тейлором Колліджем, Томасом Карлайлом, Джоном Стюартом Міллем, з якими зав'язав дружбу на все життя, і індивідуалізм яких можна розглядати як вплив у подальших роботах Емерсона. В цей час Емерсон приєднався до товариства під назвою «Симпозіум» або «Хедж-клуб», яке згодом перетворилося на Трансцендентальний клуб, де обговорювалися філософія Канта, праці Гете та Карлайла, а також реформи християнства. Проповіді та лекції Емерсона призвели до того, що він став відомим у місцевих колах, як «Мудрець згоди».

В 1836 році Ральф Емерсон написав свій найвідоміший трактат «Природа». Р.Емерсон одним з перших у західній культурі став цінувати дику природу за її неекономічні, безкорисні, ідеальні цінності. На його думку, моральний вплив природи на будь-яку людину вимірюється правдою, яку вона йому відкрила. На відміну від своїх сучасників, які вважали, що дику природу потрібно постійно «освоювати», «окультурювати», покращувати і прикрашати, філософ учив, що вільну природу ніколи не застанеш неохайною або напівроздзягненою, вона завжди прекрасна. Емерсон вчив цінувати і безлюдність, і пустельність дикої природи. Його трактат змусив багатьох

інакше поглянути на дику природу, що вважалася до того місцем непотрібним, поганим і непридатним. В трактаті Емерсон висловив свою філософію трансценденталізму та твердження, що природа переповнена Богом.

Після публікації «Природи» формується група інтелектуалів Нової Англії, що і отримала назву «Трансцендентальний клуб». Зустрічі носили випадковий характер, а самі учасники називали себе «братством одnodумців». Засновниками були Фредерік Хідж, Ральф Емерсон, Джордж Ріплі та Джордж Путнем. До числа учасників входили Бронсан Олкотт, Теодор Паркер, Генрі Торо, Джеймс Кларк, Вільям Ченнінг, Маргарет Фуллер, Софія Ріплі, Елізабет Пібоді та Елен Хупер. Клуб був місцем зустрічі молодих мислителів та служив основою їхнього ідеалістичного розчарування щодо загального стану американської культури та суспільства. Філософія трансценденталістів ґрунтувалася на ученнях німецьких філософів Канта та Гегеля. В центрі їхнього всесвіту знаходилася людина – представник гармонійного і динамічного космічного начала. Природа, до якої не торкнулася цивілізація, несе, на думку учасників клубу, невичерпну духовну силу. В наближенні до природи, розгадуванні її символічної мови Емерсон бачив способи морального очищення і розкриття «наддуші» - вищого в буденному житті людини. З цих позицій сучасний світ здавався соціально і морально чужим та навіть ворожим романтичному індивідуалізму Емерсона та його соратників.

У 1837 Ральф Емерсон пише промову «Американський вчений», яка викликала широкий резонанс. У своєму виступі перед Гарвардським товариством фі-бета-каппа він вимагав від американців встановити стиль письма, вільний від європейських конвенцій, пізніше Олівер Венделл Холмс-старший схвалив його як «інтелектуальну декларацію незалежності». З цього моменту почалася літературна та інтелектуальна кар'єра Емерсона.

У 1838 році Емерсона запросили в Гарвардську школу богослужінь, щоб виголосити випускню промову, що згодом отримала назву «Звернення до студентів школи богослов'я». У цій промові Емерсон стверджував, що хоча Ісус був великою фігурою, він не був більш божественним, ніж будь-яка людина. У

стилі істинного трансценденталіста він припустив, що віра Церкви вмирає під гнітом власного традиціоналізму, віри в чудеса та восхвалянням історичних діячів, втрачаючи при цьому поняття божественності будь-якої особистості. Це твердження викликало таке обурення протестантського населення, що двері Гарварду стали закриті для Емерсона на довгі 30 років.

Творчий період 1846-1856 років ознаменувався ослабленням тенденцій трансценденталізму в творчості Емерсона. До цього часу єдність між трансценденталістами згасла, оскільки вони почали різнитися у своїх переконаннях щодо того, як досягти бажаної реформи. Емерсон вирішив поїхати до Європи в 1846-1848 рр. Тут він читає лекції про Платона, Монтеня, Шекспіра, Гете і Наполеона, які отримали неабияке визнання серед публіки та колег. Після повернення додому, на основі своїх лекцій Емерсон видає «Представника людства», де аналізує шість великих постатей та їх ролі: Платон – філософ, Сведборг – містик, Монтень – скептик, Шекспір – поет, Наполеон – людина світу, Гете – письменник. Він припустив, що кожна людина репрезентувала свій час і потенціал всього людства того часу. Окрім того в 1852 він редагує та видає збірник праць своєї подруги Маргарет Фуллер, яка померла в 1850 році. А у книзі «Англійські риси» 1856 року Емерсон виклав свої враження від подорожі Британії, однак книга була сприйнята неоднозначно.

Емерсона вважають однією з найвеличніших постатей в американській літературі. Його робота вплинула на американську культуру та американську ідентичність в цілому. Найбільш «американська» зі всіх філософських течій, прагматизм, демонструє явну близькість до його поглядів. Ідеями Емерсона надихався «модерний» напрямок протестантської думки. Свого часу він вважався радикалом, його навіть називали атеїстом чи єретиком, адже відмовившись від релігійних канонів церкви, він фактично намагався знівелювати фігуру Бога як «батька» і поставити в центр Всесвіту людину, виліплена за його подобою. Він заснував осередок трансценденталізму в США, а своєрідний стиль його письма викликав інтерес в академічних колах. Підняті

ним теми наполегливої праці, людської гідності, віри в божественність особистості, культ природи заклали основи культурного розуміння американської мрії і мають вплив на американську культуру і донині. В своїй праці Емерсон розвинув ідеї особистої свободи та можливості кожного реалізувати свій потенціал. Погляди Ральфа Емерсона повпливали на багатьох вчених та письменників Америки та Європи, серед них Г.Торо, Г.Мелвіл, Л.Толстой, Е.Дікінсон, Ф.Ніцше, Р.Лі Фрост, М.Метерлінк, А.Бергсон та ін.

Вплив Ральфа Волдо Емерсона, як прозаїка, на читача частково пов'язаний з його здатністю до уважного спостереження та яскравістю стилістичних і лексичних засобів, якими він описує свої спостереження. Все, що пересічна людина бачила в своєму житті щодня, інтерпретувалося автором в літературні форми і поставало перед читачем у зовсім іншому вигляді. Не зважаючи на те, що в своїй творчості він мав справу з непростими поняттями, його письму характерні прямота, ясність, поступовий плавний перехід від однієї ідеї до іншої. Складні поняття він висвітлює за допомогою аналогії та метафори, часто порівнюючи їх з чимось звичним і зрозумілим простим людям: «Суспільство — це акціонерна компанія, у якій власники акцій, щоб надійніше забезпечити шматок хліба кожному учаснику, погодилися пожертвувати для цього свободою та культурою — і власною, і тих, заради кого вони стараються» [3] або: «Якщо ти підкоряєшся звичаям, які втратили в твоїх очах сенс, ти поступаєш так насамперед через те, що цим даремно витрачаєш відпущені тобі сили. Ти витрачаєш час і даєш змогу стертися своєрідним рисам твого характеру. Припустімо, що ти є прихожанином церкви, яка давно вже пережила саму себе, або жертвуєш щось біблійному товариству, яке нічого з себе не представляє, чи голосуєш за владу чи проти неї тільки через те, що так голосує більшість, чи накриваєш на стіл, як скупувата економка — за всіма цими масками мені вже не легко роздивитися, якою людиною по-суті ти є» [3].

Емерсон в своїй творчості часто використовує фразеологію та «слова з народу» (homely words): фіглярство (buffoon), скупердяй (a chuff), зажати долар (to grudge the dollar), розбрестися (to scatter), недоумкуватий (daft), домовик (a

hobgoblin), мудрагель (a wiseacre), ненажера (a glutton), глухомань (a mush), бзік, пунктик (a favorite fantasy), доконаний п'яничка (a sot), розпустити язика (to blab), гулящий (gadding), морда (a mush), безтолковий (shiftless), капризувати (to grizzle), уїдлиий (gravelled), нитки з кишок великої рогатої худоби для швів (catgut) та ін. Інколи Емерсон створює словосполучення, які складаються з простонародного та літературного слова: семимильні чоботи (the shoes of swiftness), запроторити до в'язниці (clapped into jail), рвати горло (grunting resistance), партія... дрібних перешкод (a parcel of...trivial circumstances), прихопити разом старе і нове (tacking together the old and the new), тримати горизонт в залізних рукавицях (the hoop of your horizon) та ін. А інколи автор будує словосполучення виключно з просторіччя: хникання і завивання (pules and whines), огризатися (growl and mow), виторгувати щось (to truck and higgler), духовні жебраки, юродиві, коклюшні (the soul's mumps, and measles and whooping-coughs), вертїтися як вуж на сковорідці (skulk and dodge and duck), мямлити, лопотїти, трїпатися (boded and mowed and gibbered), мордоворот і шельма (shuffle and crow), свиснути (в значенні вкрати) і сховати (crook and hide) та інші.

Ральф Емерсон повсякчас користується таким літературним прийомом, як алюзії. Їх важко якось класифікувати у творчості Емерсона, тому що він застосовує їх хаотично та часто навіть не свідомо. Їх ми бачимо чи не в кожній праці письменника. Найчастіше Емерсон використовує біблійні алюзії: «все – моє, а все моє - твоє» - це алюзія на останню молитву Христа перед стратою, слова були вкладені в уста Бога у творі Емерсона, таким чином він хотів показати, що людина і Господь – це одне і те ж. Про Мілтона і Шекспіра він говорить: «вони не відали, що творили» - це алюзія на слова Ісуса про тих, хто його стратив. «Не хлібом єдиним живе людина» - сказав Ісус Сатані, а Емерсон продовжив: «...вона живе вірою, захопленням і симпатією». «А на початку були вони (душі)» перефразував Емерсон відому біблейську фразу: «А на початку було слово», тим самим поставивши на вершину світотворення людську душу, як найвищу цінність.

Окрім прямих алюзій він часто використовує біблейську фразеологію: сухі кістки (dry bones), зіниця ока (apple of the eye); око за око, зуб за зуб (an eye for an eye, a tooth for a tooth); хто не працює, той не їсть (who does not work shall not eat); фіговий листок (fig-leaf); Адамові сини (son of Adam); манна небесна (heavenly bread); тисяча років як один день (a thousand years as one day); суд честі і безчестя (vessels of honor and dishonor) та ін.

Окрім прямих цитат та алюзій можемо також зустріти парафраз. Наприклад, у Святому Письмі написано: «Є три речі, які не можливо відвернути: могила, безплідне лоно і посушлива земля». Емерсон перефразовує: «Є три жаги, які неможливо задовільнити: жага багатств, жага перемін і прагнення подорожуючого, який скаже: ніде, але тут» [4].

Важливим та значним аспектом у творчості Ральфа Волдо Емерсона було його використання популярної гумористики фронтиру. Фронтір – це західний кордон території США, який поступово освоювався його жителями. Фронтір був своєрідною прикордонною зоною між «цивілізацією» та «дикою природою». Для фронтиру характерними були відсутність законів, культ сили, авантюризм, суворі умови побуту, зіткнення з індіанцями. Дж.Полдинг у своїй поемі «Житель лісу» описав мешканців фронтиру як людей «найрізноманітніших звичок, характерів, епох та місцевостей», які опинившись разом перетворюються в видовище, переповнене таких контрастів, яких «не знала жодна країна в жодний час». Прикордонна зона породила соціально-психологічний тип першопрохідця, піонера. Це сприяло формуванню таких рис характеру, як свободолюбивість, оптимізм, віра в свої сили та в перспективу швидкого збагачення. Фольклор фронтиру, який спочатку передавався з уст в уста, а потім з'явився на сторінках періодичних видань, посприяв формуванню суттєвих національних особливостей літератури США. Особливою популярністю в фронтірі відзначався хвалькуватий гумор, в основі якого був прийом гіперболи, гротеску, карикатури. Це наклало відбиток на американський гумор в цілому, який вирізняється різкістю ситуацій,

побудованих на контрасті, та абсурдністю перебільшення з ярко вираженим пародійним началом.

Емерсон вбачав у популярній гумористичній літературі основне джерело справжнього американського стилю, він писав: «Саме це надає особливої гостроти й виразності говірці наших прямодушних фермерів та інших мешканців сільської глибинки, якими насолоджується кожна людина... Оті напівдикуни з прикордонних лісових нетрів привнесуть у кола безвольної вишуканої культури саму сутність нашого національного світобачення й вони говоритимуть мовою поетичних метафор» [5;178]. Майбутнє американської літератури Емерсон пов'язував із популярною словесною культурою фронтиру: «Вся Америка взорує у бік Заходу, наслідком цієї загальної зацікавленості постає майбутнє гучне і нове звучання нашої літератури. Промови ораторів із Кентуккі, котрі звертаються до аудиторії, стоячи просто на пеньку свіжозрубаного дерева, розповіді про неймовірні пригоди Дейві Крокетта і Буна, листування Джека Даунінга, щоденники інших піонерів Заходу – все це засвідчує поступ нашої культури, котрою вже починають захоплюватися в Європі» [5;181].

Дикі забави мешканців фронтиру, як-от відкушування носів під час п'яних бійок, здирання шкіри з вбитих тварин наповнили літературу фронтиру страхітливими образами, які запозичив і Емерсон. Так, наприклад, есе «Природа» починається з опису образу автора як митця-провидця, уподібненого до велетенського людського ока. Разюча фантастичність цієї текстуальної ілюстрації, створеної в дусі ірраціональної образності популярної гумористичної літератури, припала до душі демократичному читачеві.

Загалом, поширені у популярній гумористиці фронтиру моторошні розповіді про скривавлені очі та інші людські органи неодноразово з'являлися у творах Емерсона. Зокрема, у нарисі «Наддуша» автор вводить до тексту образ енергетичного центру Всесвіту – гігантського серця без клапанів, кров якого безперестану циркулює крізь усіх людей.

В інших фрагментах «Природи» Емерсон в черговий раз звертається до принципів популярної гумористичної літератури, розповідаючи про мандрівників, які намагаються підсмажити яєчню на вулкані, або ж говорить про здатність справжнього поета перекидати увесь світ з руки в руку, неначе маленьку іграшку. Автор також вводить до тексту розповідь про блискавичні подорожі творчої уяви у часі й просторі, подібні до мандрівок Крокетта та інших героїв популярного гумору.

Тогочасні журналісти згадували, що гротескові й фантастичні образи у лекціях Емерсона незмінно викликали у його слухачів веселий сміх. Як стверджував один нью-йоркський оглядач, який відвідав ряд виступів знаменитого трансценденталіста: «Містер Емерсон є невинним гумористом. У своїх творах він нагромаджує цілі гори найширших аналогій та вигадує нечувані ілюстрації з природи та історії, віддаючи слухачів на поталу своїй нестримній фантазії» [5;186].

Таким чином фронтір став одним з інструментів, якими Емерсон тримав увагу своєї публіки. Окрім того, фронтір – це самотутня риса американської культури, яка виділяє її з-поміж інших культур до сьогодні. А Емерсона можемо вважати постаттю, яка підняла популярну американську культуру на один рівень з іншими європейськими літературами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гусаров А.Ю. Великие американцы: 100 выдающихся историй и судеб / А.Ю.Гусаров. – Москва: Литрес, 2016. – 324 с.
2. Емерсон Р.В. Американський вчений: переклад Г.Яцак [Електронний ресурс] / CoolLib – Режим доступу: <https://coollib.net/a/96724-ralf-uoldo-emerson>, вільний. – Назва з екрану. – Дата звернення: 1.02.2021
3. Емерсон Р.В. Довіра до себе: переклад Я.Федорак [Електронний ресурс] / Народний оглядач – Режим доступу: <https://www.ar25.org/article/ralf-emerson-dovira-do-sebe-nastanovy-dlya-pravyl'nogo-zhyttya.html>, вільний. – Назва з екрану. – Дата звернення: 16.01.2021

4. Емерсон Р.В. Природа: переклад Я.Федорак [Електронний ресурс] / LiveLib – Режим доступу: <https://www.livelib.ru/work/1001512472/quotes-prioda-ralf-uoldo-emerson>, платний. – Назва з екрану. – Дата звернення: 20.01.2021
5. Калініченко М.М. Американський Ренесанс в контексті популярної культури Сполучених Штатів першої половини ХІХ століття: монографія / М.М.Калініченко; Рівнен. держ. гуманіт. ун-т. – Рівне: О.Зень, 2017. – 207 с.
6. Курилла І.П. История США в семи периодах: курс лекций / И.П.Курилла. – Санкт-Петербург: Арзамас, 2020. – 189 с.
7. Литературный глоссарий: фронтир [Електронний ресурс] / Литературный портал. – Режим доступу: <https://litpr.ru/frontir/amp/>, вільний. – Назва з екрану. – Дата звернення: 21.01.2021
8. Лютий Т.В. Масова і популярна культура: проблема демаркації. / Наукові записки НаУКМА. Філософія та релігієзнавство, т.3. – 347 с.
9. Порте Джоель. Кембриджський супутник Ральфу Волдо Емерсону / Джоель Порте, Сандра Морріс. – Кембридж: Cambridge University Press, 1999. – 267 с.
10. Староверова Е.В. Американская литература: монография / Е.В.Староверова. – Саратов: Лицей, 2005. – 320 с.

REFERENCES

1. Cronin Morton. Some notes on Emerson's prose diction [Electronic resource] / Morton Cronin. – Access Mode: <https://www.jstor.org/stable/453330?seq=1>. – Title from screen. – Duke University Press: 2018. – Cited: 2021, Jan. 18
2. Emerson Ralf. Nature [Electronic book] / Ralf Waldo Emerson. Access Mode: <https://emersoncentral.com/texts/nature-addresses-lectures/nature2/language/>. – Cited: 1.02.2021
3. Emerson Ralf. Self-Reliance [Electronic book] / Ralf Waldo Emerson – Access Mode: <https://math.dartmouth.edu/~doyle/docs/self/self.pdf>. – Cited: 1.02.2021

4. Emerson Ralf. The American Scholar [Electronic resource] / Ralf Waldo Emerson. – Access Mode: <http://digitalemerson.wsulibs.wsu.edu/exhibits/show/text/the-american-scholar>. – Title from the screen. – Cited: 23.01.2021
5. Stanford Encyclopedia of Philosophy. Ralph Waldo Emerson [Electronic resource] / Stanford Encyclopedia of Philosophy. – Access Mode: <https://plato.stanford.edu/entries/emerson/>. – Title from Screen. – Cited: 19.01.2021
6. Thoreau, Emerson, and Transcendentalism [Electronic resource]. – Access Mode: <https://www.cliffsnotes.com/literature/t/thoreau-emerson-and-transcendentalism/ralph-waldo-emerson/introduction-to-emersons-writing>. – Title from screen. – Cited: 21.01.2021
7. Zink Harriet. Emerson's Use of the Bible [Electronic book] / Harriet Rodgers Zink. – Access Mode: <https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1005&context=englishunslc>. – Nebraska: Linkoln, 1995. – 74 p.

*С. М. Нестерук
(Рівне)*

КОНЦЕПЦІЯ «ВИНАЙДЕНОЇ ТРАДИЦІЇ» В ГРАФІЧНОМУ РОМАНІ МАРДЖАН САТРОПІ «ПЕРСЕПОЛІС»

Концепція «винайденої традиції», у свій час була запропонована Хобсбаумом [1]. У ній під «винайденою традицією» малася на увазі сукупність практик, що зазвичай регулюють негласні або відкрито прийняті правила. Така практика, чи то ритуальна чи символічна, має на меті прищеплювати певні цінності та норми поведінки шляхом повторення, тобто доведення до автоматизму. Вона базується на встановленні наступності з відповідним історичним минулим.

У романі Марджан Сатропі «Персеполіс» [2] типовим прикладом «винайденої традиції» в плані комеморації загиблих стають «чорні п'ятниці» та поминання героїв через самопобиття живих. Приміром, у розділі «Ключі»,